

God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6)

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har granskat utredningens förslag och bedömningar med utgångspunkt i hur de bedöms påverka rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet. ISF har med denna utgångspunkt inga synpunkter på det förslag som utredningen lämnar. ISF begränsar därför sina synpunkter till de bedömningar som berör socialförsäkringsområdet.

ISF har i övrigt inga synpunkter på bedömningarna.

6.2.2 Organisering av primärvårdens insatser mot psykisk ohälsa

ISF delar den del av bedömningen som gäller att *de insatser som omfattas bör utgå från relevanta kunskapsunderlag, såsom Socialstyrelsens nationella riktlinjer och kunskapsstöd inom ramen för huvudmännens gemensamma modell för kunskapsstyrning.*

Vi anser att ökad användning av strukturerade bedömningsinstrument och kvalitetssäkrade underlag för omhändertagande av psykisk ohälsa i hälso- och sjukvården kan bidra till bättre och mer transparenta beslutsunderlag i sjukförmånerna.

6.2.3 Samverkan och samarbete

ISF delar den del av bedömningen som gäller att *regeringen och huvudmännen bör överväga möjligheterna att utforma tekniska lösningar på nationell nivå, där utbud från civila aktörer kan samlas och tillgängliggöras.*

Vi anser att fungerande samverkan är centralt för att motverka och förkorta sjukskrivningar. Information om tillgängliga insatser bör vara lättillgänglig för individen så att vård- och rehabiliteringsbehov kan mötas så snabbt som möjligt.

6.3.2 Utbildning och kompetensförsörjning

ISF delar den del av bedömningen som gäller att *huvudmännen särskilt bör beakta att det erbjuds ändamålsenliga insatser till stöd för medarbetarnas hälsa.*

Vi anser att det är eftersträvansvärt med tidiga insatser för att förebygga sjukskrivning och ohälsa. Arbetsgivarna har en viktig roll i det förebyggandet arbetet.

6.3.3 Uppföljning och forskning; Kunskapsstöd; Nationell nivå

ISF delar den del av bedömningen som gäller att *ett arbete med ett nationellt kunskapsstöd avseende stressrelaterade besvär och utmattningssyndrom bör initieras av Socialstyrelsen, även om kunskapsläget vad gäller behandlingar är bristfälligt, i syfte att ge förutsättningar för mer jämlik vård i hela landet samt möjlighet till strukturerad uppföljning och forskning av de insatser som ges hos huvudmännen.*

I en granskning av ISF har vi identifierat att ett hinder för att sjukpenning i förebyggande syfte lämnas är att kraven på behandlingen ska vara grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet (ISF, *Förebyggande sjukpenning*. Rapport 2020:6). Ett kunskapsstöd kan öka samsynen mellan hälso- och sjukvården och Försäkringskassan i frågan om vilka behandlingar som uppfyller kraven på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det skulle även kunna leda till en ökad användning av förebyggande behandlingar för att motverka sjukfrånvaron. Kunskapsstöd för dokumenterat effektiva behandlingar vid olika diagnoser skulle även kunna bidra till att de av Försäkringskassans bedömningar som vilar på prognoser blir mer rättssäkra.

Övrig kommentar

Utredningens tredje tilläggsdirektiv är att *utreda förutsättningarna för en ny form av skyndsamma och ändamålsenliga insatser inom primärvården för personer mer lättare psykisk ohälsa, i syfte att bl.a. förebygga svårare ohälsa och sjukskrivning. Utredningen skall vid behov även lämna förslag på hur detta kan genomföras på ett effektivt sätt.*

ISF noterar att utredningen inte lämnar några förslag, bedömningar eller rekommendationer på ändamålsenliga insatser i syfte att förebygga svårare ohälsa och sjukskrivning. Även om flera av betänkandets bedömningar kan kopplas till förebyggande insatser saknar vi förslag kring hur exempelvis

sjukpenning i förebyggande syfte kan användas för att förebygga svårare ohälsa och sjukskrivning.

ISF har tidigare konstaterat att sjukpenning i förebyggande syfte sällan används för att förebygga att ohälsa övergår till sjukdom och nedsatt arbetsförmåga. ISF:s analys visar att det är vanligare att en person har fått förebyggande sjukpenning efter det att hen har haft en ersättningsperiod med sjukpenning vid nedsatt arbetsförmågan än att ha fått förebyggande sjukpenning utan en sådan föregående period. Vi har också konstaterat att det finns ett stort behov av insatser för människor som lider av psykisk ohälsa, bland annat för att förhindra att människor får långvarigt eller till och med stadigvarande nedsatt arbetsförmåga (ISF, *Förebyggande sjukpenning*. Rapport 2020:6).

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eva-Lo Ighe. Utredaren Cecilia Oldertz har varit föredragande. I beredningen har också utredaren Tobias Johansson deltagit. Vid den slutliga handläggningen har chefsjuristen Anna Samuelsson, enhetscheferna Pererik Bengtsson, Sofie Cedstrand och Ola Leijon, administrativa chefen Annika Stegarp Perman och tf. HR-ansvariga Anna Burström deltagit.

Eva-Lo Ighe